

Előfizetési árak:
 Egész évre . . . 5 frt — kr.
 Fél évre . . . 2 frt 50 kr.
 Negyed évre 1 frt 25 kr.
 Kiszámlázott, körjegyzőknek
 és tanulóknak egész évre 4 frt.

Minden a lap szellemi részét illető
 közlemények a szerkesztőségbe (föld-
 város, papnővelde utca 9. sz.) — az
 előfizetők, hirdetőik és felhívás-
 lásk a kiadói hivatalba, Huszár István
 könyvkereskedésbe küldendők.

Megjelen vasárnaponként.

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI ÉS VEGYESTARTALMU HETILAP.

Hirdetési árak:
 Egy négyhasábos petsor
 ára félgyejen kívül 8 kr.
 Többesrész közlésnél árked-
 vezmény.

Hivatalos hirdetések.
 100 szóig 2 frt 30 kr há-
 lygyel együtt, — minden
 további megkezdett 100 szó
 után 1 frttal több.

Kéziratok nem adatnak
 vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

A keskenyvágyú vasut.

Megyénk, sőt két szomszédunk Tren-
 csén- és Barsvármegye is nagyfontosságú
 mozzanattal állanak. Aldozatkésztséget,
 fejedelmi nagylelkűséget vár tőlök a la-
 kosok érdeke, a vidék régen keletkezett
 közóhaja, melynek valószínűsége most oly
 közel állunk.

Nem tartozunk azok közé, kik a va-
 nat dühöngésére, mint az oktatlan mezei
 állatok, dühösen kirugnak, megvadulnak,
 s ijedtökben meg a robogó vonatnak is
 neki mennek; indokolatlan remegésekben
 világos futnak; hogy ne haljanak, ne
 lánssanak semmit. Ellenkezőleg, álljunk
 meg higgadtan, fontoljuk meg, vajjon a
 régi parasztnézet szerint csakugyan az
 „ördög forogtja-e ezen vasut kerekait”
 vagy pedig a rómaiak Mercur istene, ki
 nekik virágzó kereskedelmet, lényes ipart
 teremtet?

A megyei közönség áldozatkésztsé-
 gétől fog lüggni, vajjon e vonal, mely után
 epedeztünk megvalosul-e. De hát ez-e az
 a vonal csakugyan, mely után sovarog-
 tunk? Azt mondják nem, — mert mi
 rendesvagányut kértünk, nekünk az volt
 az ideálunk, mert eddig mást nem ismer-
 tünk. Hiszen, ha csak ideáról volna szó,
 ha az ideált mindenkor realizálni is le-
 hetne, semmi kétség, hogy a rendesva-
 gányu vasut hasonlíthatatlanul magasán áll
 a tervezett felett: de vigyázzunk, hogy
 úgy ne járjunk mint a gyakorlati ettel
 ismeretlen kis leány, ki egy eszményért
 eped, melyet önmagának alkotott, s ha
 ilyet nem talál — partaban marad mind-
 orokké. Oktatásig volna inkább pórén
 járnunk mindaddig, míg selyem viganora
 nem tehetünk szert. Ha a jobbat el nem
 érhetjük, helytelen, hogy elszalasszuk a
 jót is.

A tervezett vonal 370 km. hossza-
 ságban keskenyvágyúra 14 millióba ke-
 rül; a rendesvágyú pedig 1/3-dal többé,
 tehát 21 millióba, melyek közül úgy az
 egyik, mint a másiknak reánk eső részét
 kölcson kell kerülnünk. Hogy csakugyan
 keil-e, az nagyon természetes, mert hol
 minden halad, minden vidék ezen üdvös
 kettős ábronsccsal pantolja össze gazda-
 sági érdekeit, mi sem maradhatunk veszt-
 teg, ha csak nem akarjuk, hogy a szom-
 szedok felhasználván telettségünket, olyan

vonalak építését vigyék keresztül, melyek
 örökre megbénítják érdekeinket.

A számítás nagyon egyszerű. 21
 milliónak sokkal nehezebb fedezni kama-
 tait az építendő vasut jövedelméből, mint
 14-nek. Ha pedig nincs kiállítás reá, hogy
 a befektetett tőkének rendes procentjét
 meghozza, nem adja senki ide azt a 21
 milliót, s így, ha a keskenyvágyú el-
 ejtjük, — ven leány maradunk. Hogy a
 14 milliót behozza, azt sokkal nagyobb
 valószínűséggel indokolhatni, aki ismeri
 a vidéknek úgy népesedését mint gazda-
 sági és ipari terményeit. Ezt a betérjes-
 zett adatok alapján, mar lapunk 17. és
 18. számában már előadtuk.

Itt most első sorban a nagy közön-
 ség bizalmasan fordul meg a kocka. Ezen
 bizalmunk támpontja pedig maga Károly
 Lajos főherceg, az apostoli király test-
 vere és prezauntiv trónörökös hazánkban,
 aki maga a legnagyobb érdeklődéssel vi-
 seltezik a vállalat iránt s oly irányú
 tekintély, hogy akár önzetlenségével, akár
 pedig magas személyből kifolyó tájeko-
 zottságával minden kétséget kizár. A fő-
 herceg van annyira becsületes, hogy ha
 tartana tőle, miszerint kárunka út ki az
 interesseneknek, nem pártolná, még ha
 uradalmat érinti is: es van annyira a
 helyzet magaslata, hogy teljes tájeko-
 zást szerezhet magának a vállalat sikere
 felel. Tehat, emberi számítás szerint, fel-
 lépésével sem másokat (vuttra nem ve-
 zethet, sem pedig magát tévuttra vezetni
 nem engedi.

A vállalkozók most kezdik utjukat,
 hogy a finanszírozás legnehezebb felada-
 tát, a törzsrésztvények elhelyezését keresz-
 túlvigyék. Folyó hó 8-an Brezova, 9.
 Jablonic, 10. Szenicz, 11-én Rohó és 12.
 Holic fognak dönteni három megyének
 vasuti jövője felett. E so ok iroja saját
 tapasztalataiból ismeri az Ischl-Salzburg
 és Biessenhofen-Füssen vonalakat Bajor-
 országban, hol ugy a teher mint a szem-
 elyszállítás alig valamivel áll hátrább
 a fobb vonalak mögött. A vasuti kupek
 ellenkezőleg sokkal kenyelmesebbek, mint
 a mi sablonos vasutainknál. Hanem
 persze nem ez a főkérdés, A főkérdés
 a — pénz.

A kormány a fenálló törvények sze-
 rint nem adhat addig engedélyt az épít-
 kezésre, míg a vállalkozók, kik nem mi-

atják, hogy az érdeklődők annyira ma-
 gukévé tették a tervezetet, hogy azt ál-
 dozattal is istápolni készek. Ezen istápolás
 pedig a szükséges tőke 35%-ában áll,
 mely a községek és magánosok által volna
 fedezendő.

A nélkül, hogy nagy képűködő fi-
 nanciert akarnánk játszani, tájékoztatni
 akarjuk a közönséget a pénzbeszerzés mi-
 kéntjéről oly világosan, amennyire csak
 lehetséges. — A kölcsön vendő pénz
 helyébe mind részvényeket adnak. És-
 pedig az összeg 65% helyett adnak elsőb-
 ségi kötvényeket, 35%-át pedig az ugy-
 nevezett törzsrésztvényekkel fedezik. Az
 előbbieket elhelyezni nem lesz nehéz, azo-
 kat nagyrészt magok a vállalkozók tart-
 ják meg s ami kikerül, minden valószí-
 nűség szerint tul fog jegyeztetni, mert
 ezek a többiek felett első születési joggal
 bírnak; vagyis még akkor is kapnak osz-
 talékokat, ha ez utóbbiaknak semmi sem
 jutna. A törzsrésztvények, a vállalatok ezen
 mostoha gyermekei okoznak legtöbb gon-
 dot a vállalkozóknak. Ezek ugyanis csak
 akkor részesülnek osztalékban az előbbiek
 mellett, ha t. i. — jut. De feltehető,
 hogy jut is, marad is.

A tervezet szerint tehát 14 millió
 kívántatik, melyből 9 millió (65%) a
 finanszírozó penzintézetek biztosítanak, 5
 millió pedig az érdektársak fedezik. De
 ezt sem egészen: mert 10%-át fedezi az
 állam postadij címén, továbbá szubven-
 ción révén mindössze mintegy 1 1/2 millió.
 Maradna tehát a tervezet szerint 3 1/2 millió
 elhelyezendő részvény; de ebből is
 1,150,000 frtot fedeznek Nyitra, Tren-
 csén és Bars megyék, úgy hogy a maga-
 nosok által fedezendő összeg 2,350 ezer
 frtot tesz ki.

Ezen utóbbi összeg beszerzésére tesz-
 nek most vándorutat a legközelebbi ér-
 deklettek, melynek megteremtésétől függ,
 vajjon a kormány megadja-e az enge-
 délyt, vagy sem. — Ha igen, úgy a mi
 információink szerint a jövő év szeptem-
 berében a Nyitra—Galgóc, Holic—Bre-
 zova, Ersekújvár—Kis-Tapolcsány és a
 Zsolna—Faesko közti vonalakat átadtnak
 a forgalomnak; míg a hátralevő részek
 a tengernyi építkezési nehézségek miatt
 csak 1895. év szeptemberében lennének
 használatnak átadhatók.

Tehat a törzsrésztvények elhelyezésén

fordul meg most minden, ha a közönség
 és a községek pártolják s a 2,350 ezer
 frtot aláírják, megteszik az első ásó-
 csapást.

De a vasut-vállalkozók az egyes
 községek pénzbeli áldozatától még mást
 is kívánnak. és pedig kívánják, hogy
 mindazon terület, mely a vasut építésére,
 valamint üzemben tartására szükségelte-
 tik, ugy a községek, mint a nagybirtok-
 osok által díjtalanul engedtessek át. A
 kisbirtokosok pedig kisajátítják ugyan,
 de itt is óhajtják, hogy a községek és a
 nagybirtokosok lehetőleg hassanak oda,
 hogy ezek pénzbeli megváltása minél elő-
 nyösebb feltételek alatt eszközöltessék.
 Ami természetes is. Ha a vállalat már a
 kisajátításban elvérzik, mi marad akkorra,
 midőn az építés s a felszerelés herculesi
 munkájára kerül a sor? — Az aláírt
 összegert a községek összes vagyonukkal
 jót állanak, és amennyiben nem volna
 elégséges, pótdával fedezik.

Kívánják továbbá, hogy a községek-
 től ingyen kapjanak kavics, köfajtás,
 téglaféltetésre stb. szükséges helyet és
 földet.

Ezeket akartuk tájékozásul közölni,
 mielőtt a községekre kirovándó nagy adót
 aláírnak olvasóink. Egyuttal azok szá-
 mára, kik ilyen üzletekkel kevesebbet
 foglalkoztak, megjegyezzük, hogy az alá-
 írandó összegnek csak 5% kamatait kell
 befizetni. Így pl. Nyitra városától 200
 ezer frtot kernek. Ezen összeg helyett a
 város évenként 10,000 frtot fizet a tár-
 saságnak és helyette 200,000 frt értékű
 törzsrésztvényt kap, de csak három évig
 fizet, mert már a negyedik üzemben —
 emberi számítás szerint — a részvények
 1% dividendát hoznak, s így a 4. évben
 csak 8 ezer frt, az ötödikben 6 ezer s
 így tovább, úgy hogy 8 üzemből letelté-
 le a város már mit sem fizet és 200
 ezer frt részvényekkel rendelkezik, melyek
 ezután egész öt %-ig évről-évre
 fokozatosan kamatot hoznak 200 ezer
 frttól, anélkül, hogy a város tényleg többet
 fizetett volna be azon 8 év alatt
 50,000 frtnál. — Ez a terv, ez emberi
 kombináció, melynek sikerét nem érezzük
 magunkat hivatalba biztosítani. Minden vál-
 lalat némi rizikóval jár, de nyerni csak
 úgy lehet, ha kockázat is az ember. A
 vidék népies és terménygazdag volta arra

TÁRCA.

A gaz Marci.

Apját rabtársai hantolták el az utsalé-
 temető oozatos sarkába. Anyja is elhagyta,
 nem bírta tovább az oió bánatot, meghalt.
 Arvan maradt a leiketlen nép között. Telen
 razott, tavasszal ehezett, kóborolva járt a
 labas pajtak között, kemény köre hajította
 le borzas kis tejet, s csak a pitymáló hajnal
 első sugara ébresztette fel edes álmaiból.
 Szemétdombra vetett maszatos csirangok
 fodtek be testét, s így rongyosan jart-kelt
 a falu hadiódéies viskói között. Itanyak-
 vetettek a „Marci kölyköt”, mint a rothadt
 vackort, s csak satoros ünnepeken nem ka-
 pott utlegetek. Könnyes szemekkel nézte,
 hogy dobainak a Bodri kutyának puha, teher
 kenyeret, pedig ő neki milyen jól esett volna!
 Egy nap csak megkönyörült rajta a
 falu mohára, megmosdatta, új ruhát adott
 neki, s a „Marci kölyköt” nagyon boldog
 volt. Leheveredett a pazsitos reure, láncokat
 kötött a csövös pitypatangból, nézte a patak-
 ban uszkáló ezüsthalakat, s a fogadott Pista
 gyerekekkel őrizte a sok apro libát. Pista nem
 jo szemmel nézte a kis Marcit, uttóte-verte,
 s a szegény csak túrt, halgatott. Nem volt
 gonosz csiny, mit rá nem fogott volna; min-
 dig egy tarisznyára való panaszszal tért haza,
 s a szegény Marci nem tudta magát meg-
 vedeni.

Szidták, ő csak hebegett, paskolták, s
 ekkor már könnyeket hullatott. Pista ceda-
 ságában agyonütött egy libát es ráfogta
 Marcira; hiába esengett, hiába sirt, a moi-
 -ar kiverte jómodu hazából, s ő bánatosan

kóborolt tovább a kielden tajon. Kidobták
 mindenütt, raja uszitottak a falu kuvaszait,
 kiűzték a határból, s ha eltűnt valami, ha kár
 esett valahol, egyhangulag a „gaz Marcira”
 togtak.

Fájó szívvel távozott szülőhelyéről, hol
 oly szívelentűl bántak vele, komoran balla-
 gott, nem tudta hova-merre; könnyes szemé-
 vel vissza-visszanezített a holdszárgaen fénylő
 badogtoronyra, s ha Pista-ra gondolt, érezte,
 hogy ereiben sebesebben lüktet a telpezsült
 vér. Mert is üldözi, mit is tett neki? Ha
 Pista nincs, meg most is ott lenne a gazdag
 molnárnál. Ezer kérdés villan meg izzo agya-
 ban, s feleletet rá csak riadó szive ad. Oda
 er a baki tölgyeshéz, rátamaszkodik akacla-
 bojára, s erzi, hogy két tuzes könnyecspp
 gurul le arca.

Lefeküdt a bársonyos mohára, s nézte
 az eglőt ragyogó csillag-zreire; az esti szél
 végig zúgott a hatalmas tölgyek sudarán,
 megropogtatta a kemény bogokat, sötét felhő-
 ket hozott gyors szárnyain, s megvillan az
 eglőt a messze tavóban. A dörgest ezerszer
 viszhangozza a százados erdő, recseg, ropog
 a vaskodó fa, s meglepett lombjain sávitó a
 fektelen vihar. Marci eljebb vonul, oda ka-
 paszkodik egy terebélyes fa törzsébe, s a
 villámok csattogása, a szakadó eső zúgása
 mellett eszébe jön, hogy ezt mind csak a
 Pistanak köszönheti. Vedett, száraz helyet
 keresett magának, odaheveredik a zörgő koro
 tövébe, s e vad dörges, moraj hangjával le-
 csukódnak szemei. A vihar elvonul, a hold
 sápadt fényével kibukkan a foszladozó felhők
 közül, s a „gaz Marci” kimerülve, ott álmo-
 dik az anyától mostoha olen.

A madarak cscserege vidította fel az
 erdő csendjét, s a szálló illat ébresztette fel
 Marcit edes álmaiból a rideg valóra. Nekí-
 ment, csatangolt keresztül-kasul a nagy töl-

gyesben, leült egy korhadt törzsre, s gyer-
 mekes eszevel tervekét kovácsolt. Merenge-
 séből fölriasztotta a kanász tölgyzava, a hang
 után indult, s a szakadék alatt ott találta a
 falu kondását. Beszegődött hozzá egyszerű
 kutyának, ki ösztereten a szeszleledt csordát.
 Nem kívánt semmit, csak mindennapi kenyé-
 ret, s raadásul egy bicskat, mely ott villogott
 a kanász tüzegyeuen.

Hű, szolgálatkész fiú lett belőle, lelki-
 ismeretesen vegzte dolgot, minden este oda-
 hajította a csürhét a falu vegházához, de a
 faluba nem lepett soha, mert kiűzték, kibaj-
 tották onnan, mint a bitang kutyát, s ezt a
 „gaz Marci” feledni nem tudta. Ott a vad
 természetben nőt fel az arva gyerek, csor-
 daja kozt jól érezte magát, mar álla is pely-
 henedett, s mas embert nem látott, mint a
 jászivű gazdát és neha-neha a Vica leányt,
 ki titokban lopozott a baki erdőbe, mert
 szive megsajnálta a mostoha sorsú Marci
 leányt.

Midőn alkonyatkor lecsendesült a nap
 zaja s szetszórva a hegnyeken feltűnedeztek
 a pattogó pasztortűzek, Marci felrevonult
 megszokott helyére, leheveredett rozsgayára,
 s megeresztette gondolatait. Fatujai ide
 vetődött csendes magányába azt estharang
 szava, imádkozni akart s nem tudott, mert
 nem tanította rá senki. A csasógó zsolna
 ott ropdósította a feje fölött, s a bagolymadár
 kísértetiesen hühögött az erdő melyében. E
 hühögésbe belevegyült egy metsző fűtty,
 Marci felegyenesedik, ugyan fűttyül egyet, s
 türkésöz szemmel nézi a bokrokat. Kövidre
 ra csörtetes hallatszák, lassu sühogással mo-
 zognak a bokrok lombján, s a zöld esalit
 közül kibontakozik a Vica leány.

Vastag kendőbe burkolva, rövid viganó-
 jában ott terem a „gaz Marci” előtt, paprikas
 szalonnát es egy korty seprűt tesz eleje, s

elmondja a falu híreit. „Marci te! Birkát,
 malacot, tyúkot loptak a szomszédban, s a
 Pista gyerek rád mondotta megint.” Marci
 szemé szikrázta, szive Pista nevére hevesen
 feldobogott, ajkaba harapott, s csak annyit
 mondhatott: „Ismét a Pista! Megátkoztam
 ezerszer, s atkom nem fog rajta.” — Hozzá-
 fogott a csemegehez, bevártak míg a hold
 lebukik a berc sziklai mögé, s akkor el-
 kiserte Vica az erdőszelig, utána nezett
 hosszan, merexen, a meddig csak kivihette
 alakját a sötét ejben Megenyhülve tért vissza
 Marci szomorú honába, öröm költözött meg-
 fassult szivebe, mert látta, hogy van egy leny,
 ki részvettel viseltetik iránta, ki nem veti
 meg a legyalozott „gaz Marcit”, mint az
 egész falu.

Mindaddig boldog, míg Pista emléke
 nem elevenedik föl előtte, mert ez rontotta
 el nevet es becsületét; bámi történetek a
 faluban, — más ki is tehetta, — mondja
 Pista — mint a gaz Marci, — s a falu el-
 hiszi, rámondja, igen a „gaz Marci”, senki
 más, pedig hany eve mar, hogy a falu színet
 sem látta!

Marci némán ül a kialló cikázáros
 sziklán, s gonosz gondolatok cikáznak át
 agyát; markába szorítja a fenyésre fent
 bicskat, megragogyotgatja a kelő nap bibor-
 teyében, s izgatottan mondja: „Leikédnek,
 kajan szivednek van szanya, eltem meg-
 rontója! Megfúrosztom zsvány véredben, s
 akkor mar hadd mondjak, hogy gaz vagyok!”

Lassan-lassan lecsendesedik felkavart
 kedélye, fölkeresi a gazdát, s elpanaszolja
 neki buját, keservet. Egyhanguságban tűnnek
 napjai, erősödik, izmosodik, lepest tartva az
 erdő tölgyesemeteivel, azokról számítja le
 evereinek számát, ott kóborol közöttük szive
 fájdalmával. A falubeliek kerültek a baki
 erdőt, meg feleje se mennek, nem akarnak

engednek következtetni, hogy ez emberi kombináció sikerülni fog. És kívánjuk, hogy sikerüljön is a vidék közlekedésének kereskedelmi s ipari teljes felpezdülésére!

A szabad ipar és a kath. legényegyletek.

Előbbi cikkünkben leírtuk a cseh rövid történetét; keletkezésük és bomlásuk okait, benső szervezetüket és ama előnyöket, melyeket az iparnak, s így az emberi társadalomnak is nyújtottak. Boldog korszak volt az, amelyben a munkás és a fogyasztó közönség jól érezte magukat. Napjainkban azonban az ipart egészen más állapotban találjuk.

Igaz ugyan, hogy ezt az állapotot, melyben a modern ipart látjuk, indirekt maguk a céljuktól és keresztény szellemtől eltértek a csek, kihalt belőlük a felebaráti szeretet és helyet az önzés foglalta el, a mely pedig sehol sem működik áldásosan, hanem csak ront-bont.

A csek később kasztokat kezdtek kepezni, melyek mindenféle kiváltságokra tettek szert, és a városi polgársággal és nemességel folytonos harcban állottak. A *protékto* és a *nepolizmus*, az emberi társadalomnak e rákfenéje, itt is lábra kapott, a minek következében sokszor csak a céhtársak fiainak sikerült mesteri jogot nyerni, míg más, ugye-sebb iparosok csak úgy tengődtek. Itenyhesség, könnyelműség és más meretlelenség uralkodott egyes csekben. Ily állapotban lepte meg e cseket a modern iparszabadság, mely mint az eglől leesapott villám, alapostól felforgatta.

Az iparszabadság egyik tényezője a modern liberalis gazdálkodási rendszernek, melynek elmeletét Smith Adam műveiben találjuk.

E rendszerben az individualisztikus irány az uralkodó, mely a gazdasági életet önzésre állítja. Eszerint a gazdasági életben csak az egyesek individualis érdeke az irányadó, s mindenki a saját érdekét tartozik szem előtt tartani, csak a maga jövedelmét gondoskodni, ezt teljes erővel és szorgalommal keresni.

Ezen iránynak a gazdasági életben való teljes keresztülvitelére minden korlátot, mely az önzés szabad fejlődését akadályozta, el kellett távolítani. A csek eltűrésének, melyekből eredetileg az önzés ki volt zárva és a közjó volt a céljuk, ez új rendszer életbe lépte volt az egyik oka.

Miután pedig a jelen század államferiai az iparosoztatást a cehenrang és kenyszer beiktatott megszabadították, fölvezették a szabad ipar „boldogító” arany-hegyére, és ott a „szabad verseny” paradísimi almájával kínálta meg. Eszerint tehát minden iparos szabadon versenyezhet ügyességevel, szorgalmával és kitartással könnyen legyőzheti társait és gazdagságra, meg jövedelre tehet szert.

Igy elmeletben nagyon szépen hangzának e szavak, s csabító varázserejükkel nem egy iparost elkabítottak már, de a gyakorlati életben egészen másképpen áll a dolog. Ugy vagyunk e teren is, mint a felszabadított földművelőkkel, paraszttal, kiknek epen a nekik nyújtott szabadság, anyagi vesztüket és kárakat okozta, mert nem levén meg erre megérve, nem tudtak és nem tudnak a szabadsággal és ennek jozaival élni, s ezért tonkre mennek. Nezzünk csak körül edes hazánkban, s fájalommal fog el minden igaz honfideleket.

Az ipar teren ugyanaz a jelenség megtalálható a „gaz Marci”-val, pedig nem bánt az senkit soha. Ha neha-neha kin terem a nagy tisztasón s végig tekint banatos szemével a gonosz világot, öszegyle kezik a falu nagya-aprja, s kacagva nevetik a torzonbort Marci. Szívet narancsolja a durva banasmód, oklre szorítja kezét, s morogva vonul vissza a legelhagyottabb helyre. Husángjara tamaszokdik, nehéző sohajok szakadnak fel kebléből, s végig vonul szeméi előtt egy veres történet, melytől irtózik bár, de szívének enyhét ad.

Zörögve hullott az elfonnyadt tölgylevel, metsző szél kezdett végigsivítani a letarolt ágakon; elszálltak a dalosok, csak a vörösbegy egyhangú csieseregese elenkítette fel az ősi tájat. Marci fogta a hátat, lehasított pár ágat s karánát épített, mely megvédje a csipő hidegtől, almot, rózsát hozott, hogy e recsegő ágyon felejtse el balsorsát, keserveit. Nehez, ólmos felhők vontak be az eget, szitálni kezdett a havas eső. Marci új otthonába költözött, s melázva hallgatta az esőcseppek tompa koppanását. Egyszerre csak ott terem a Vica leány, kipirult, izgatott arccal, megázva, vizesen. „Marci te,” mondja lihegő hangon, „meg most is reszketek, meggyilkolták a Rózsás Gabort, a veres-fejzet ott találtak a gánya tövében, s hullájának nyoma veszett. Földudult, izgatott az egész falu népe, mindenki rad mondja, mert hogy Pista tulajdon szemével látta, hogy ütötted agyon a szegényt.”

Marci elkomorult, megrázta bozontos sörényét, s villamokat szort sötét szeméből. „Hat megint a Pista! No várj te róka eb! Addig nem nyugosom, míg ki nem ölöm galád lelkedet. Itt a kint acél, melyvel utat nyitok neki. Örizkedjél a gaz Marcitól!” „Vica te,” folytatja csendesebben „en tanulatlan ember vagyok, de taljárom annak a bitangnak fondorkodó eszén. Ő a gyilkos, ő ölte

tatkozik. A másokkal való versenyzéshez nem elég az iparosnak pusztá ügyessége, szorgalma és kitartása, hanem oda kívánatlik még nagy *tökepénz* is, hogy másokkal konkurálhasson és üzletét versenyképesen berendezhesse. Enélkül egyes ember, legyen bármily ügyes és szorgalmas, nem versenyezhet egy nagy tökével rendelkező iparossal, mert amaz nem állíthat elő oly nagy mennyiségben és oly olcsón árucikkeket, mint a töképénzes.

Nagy fordulatot idézett elő továbbá a gazdasági életben a gépek használata. Az iparcikkek nagy része gépek által állítottik elő, s így a legtöbb iparágban ott szerepel a gép, a melylyel, hogy egyes emberek versenyezni nem képesek, mindenki belathatja.

A gépnek nem kell nyugalom és pihenés, dolgozik éjjel-nappal, de az embernek szüksége van nyugalomra. Ha tehát valaki az iparversenyben részt akar venni, gépet kell szereznie; ezt pedig csak az teheti, aki töképénzzel rendelkezik, s így ismét oda lyukad ki az egész, hogy a gép is a töké szolgálatában áll.

A szabad ipar és a szabad verseny tehát kedvez a töképénzesnek, kedvez a gyárosnak, de nem kedvez a kis-iparnak, mely a hangzatos szabadság és verseny által elveszte munkáját, elveszte kenyerét. Ha pedig a kis-iparos éhen halni nem akar, a töképénzes, vagy mondjuk a nagypar szolgálatába kell szegődnie. Hogy itt milyen rózsa, milyen irigysre méltó sorsa van a munkának, mutatják a munkások gyakori lázadásai, sztrajkjai, melyek valószínűleg a boldog megelégedettség tanújelei!?

Oh, mikor nyílnak meg már az emberek szeméi, hogy felismerjük a minden teren romboló pseudoliberalizmus valódi alakját és annak hazug tanait!? Már ideje volna, hogy a valódi keresztény liberalizmus, melynek alapja a keresztény morál, kezdjen uralkodni az ipar teren is!

Főképp hazánkban volna erre szükség, a hol meg mindig a kis-ipar a domináló, eltekintve egyes iparágaktól, melyek gyárilag állítják elő cikkeiket. Az államnak kötelessége volna a kis-ipart védelmébe venni és nagyobb óltalomban részesíteni, nehogy a folyton szaporodó töképénzesek által ényomassanak szegény, becületes és szorgalmas iparosok.

Meghozták ugyan az úgynevezett ipartörvényt, mely azonban nem sokat segített a kisiparos sorsán, mert mindamellett a gyári cikkek árasztják el a piacokat, a melyekkel a kisiparos versenyezni nem képes. Meg az a bizonyos qualificationális képzettség szükségessége, melyet az új törvény az üzletembertől megkiván, sem vedi meg a szakertelennel bíró és ügyes iparost napjainkban oly annyira szaporodó kontarok, avagy az üzlethez kétszem érő töképénzesek ellen, mert ezek kétharom évig üzletvezetőket tartva, megszerzik a jogot valamely iparágban vagy üzletnek a folytatására, s miután ep ezek elhatárolkodása folytán a kisiparos munka nélkül marad, kenyteien ezek szolgálatába szegődni és önálló mesteri jogairól lemondani.

Ezekben röviden vázoltuk volna ama szomorú következményeket és állapotokat, melyekbe a kis- vagy kezzipar ep a „szabad ipar” és „szabad verseny” által jutott. Van azonban ennek még egy más, szomorú és káros következménye az iparos-íjúságra nevez is. A meg a csek letezték, addig az iparosok, a mesterek, a legények és masok egy családot képeztek, a melynek feje maga a mester volt. Együtt laktak, együtt etkeztek, együve tartoztak a mester, a legény és az inas.

meg Rózsás Gabort; hogy miért? Minek mondjam, hisz hányszor láttad őt Rózsás feleségével az ehmájában ott a lankásdombon túl. Utana járok, felkutatom a titkot, s akkor jaj neked Pista, leszamolok veled!”

Vica sietve tört utat a nedves bokrok közt, csak a ropogó gallyak nesze jelezte távozását. Stri esend borult a haki tölgyesre, foszlányokra szakadoztak a sötét felhők, az eső eláult, csak az agra tapadt cseppek icszó koppanással hullottak az elsárgult lombra. Marci komolyan ült karánja sarkában, felpezdült vere elriasztotta tőle az ejjeli almot; ep oly komor, mogorva volt, mint maga az ep. Vegig cikázott agyon ezer meg ezer gondolat, megtaasztotta gondoltes tejet, s mereven bámult a sötét erdőbe.

Veres torzalakok, remes kísértetek jelentek meg szeméi előtt, kacagtak, nevettek, gyavanoak mondták, s Marci érezte, hogy tejebe tódul a felított ver. Tizenkettőt sipolt a falu baktere, s elmosódó hangja odaszállt Marcihoz a nesztelen tölgyesbe. Irigylet a boldogok sorsát, kik nyugton pihenhetnek esendes hajlekaik nádfelele alatti, míg ő elátkozva, kitaszítva kenytelen virrasztani háborgó szívével. Zaj, tompa recsesenes eri fület, felegyenesedik, oda szegzi hiúz szemét, s a zörgő bokrok közül lát kibontakozni két emberalakot. Nagy tömeget epelve ovatosan törtétek a tölgyes szívébe. Marci kison, s mint a gyík, nesztelenül utának sompolyg, megtapogatja, fölajítja eles bicskáját, a fak mögé rejtőzik, s onnan leselkedik, mint zsakmányra a vad.

„Álljunk meg Pista,” megszólal halkán egy női hang, „itt biztonságban vagyunk. Végezzünk gyorsan, hogy a hajnal előtt meg haza érhesünk; add ide az asót, jó helye lesz itt.” Marci megmerevedik, izmai feszülnek, látja, hogy ellenségevel áll szemben. Még jobban meghúzódik a vastag törzs mögé,

Igaz ugyan, hogy akkor a mesterlegények keresete sokkal kevesebb volt, mint napjainkban, de azért boldogabbak, elégedettebbek és jobb anyagi helyzetben voltak, mert a mester asztalánál etkeztek, vasárnap együtt szórakoztak, s a mester meg a celibeli előjárak felügyelete alatt vedve volt az ifjú és tapasztalatlan iparosseg a rossz társaktól, a rossz helyektől és tivornyaktól. Ha pedig megjött az önállósítás ideje, s az iparosseg mesterré lett és családot akart alapítani, nem kellett remegve lépnie mestere házába, hogy megkerje leánya kezét, mert a mester örömmel adta oda leányát a becületes és szorgalmas ifjúnak, aki addig is a családhoz tartozott.

Mily másképpen lett azonban a „szabad ipar” behozatala után. Megváltozott az iparosoztatás, s vele együtt az iparosifjú sorsa is. Megszűnt ama benső és családi viszony a mester és a mesterlegény között. Dívatba jött, főképp a nagyobb városokban, az u. n. darabszámra való dolgozás, melynel fogva a mester kiadja legényeinek a munkát darabonként, s a menyit és mikor elkészíte, akkor fizeti az elkészített munkát. Az így dolgozó iparosseg nagybroszt nem a mester műhelyében, mert ez már sok mesternel alig letezik, hanem idegen helyen, a mester felügyelete nélkül, önállóan, sokszor vasár- és ünnepnapokon, vagy ha sürgős a munka, saját egészségének rovására epel is dolgozik.

Nem törőlik az ilyen mesterlegénynyel senki, nem a mester, mert ő neki csak munka kell, a többire semmi gondja, nem a szülő, mert az talán távol van fiától, vagy a föld alatt porlik már.

Egyedül és árván áll tehát az iparosifjú az élet küzdőterén, mint a magányos fa a sík mezőn, kitéve ezer meg ezer veszélynek. Nincs otthona, nincs tanácsadója, nincs igazi barátja és jóakarója a messze idegenbe tevelt mesterlegénynek. Munkaadó mesteret alig ismeri, mert hisz hetenkint csak kétszer találkoznak, mikor munkáért jön és az ezért jaro illeteket atveszi. A mester családja pedig rea nevez megközelíthetlen, mert a legény napjainkban már nem állik oda.

Annyi Scylla és Charybdis közt evez tehát a tapasztalatlan iparos-ifjú az élet nagy tengeren, mindeniránytúl nélkül, magára hagyatva; esoda e tehát, ha azután elbukik, ha elesenevész, ha szabad óráiban a különféle lebutyokban, veszélyes helyeken és társak között keres szórakozást, ha hozza nem illő személyekkel kot ismeretséget, s így jövő boldogtalanságának már ifjú korában veti meg alapját.

Az iparos-íjúság napjainkban, az annyira dicsőített XIX. század szabad levegőjében, erkölcsileg és anyagilag annyira süllyedt, s hozza minden jogtól megfosztva, hogy majdnem megvetés tárgya lett, legalább a modern saloneberek reszeről, s ez az egyik oka annak is, hogy maguk az iparosok fiaikat távol tartják az iparos-pályától.

Ily szanalomra méltó helyzetben találta a jobb sorsra érdemes és több figyelemre méltó iparos-íjúságot jelen századunk s töképp annak második fele. De a kath. egyház nem kettelt ezen elhagyatott fiatalágnak megmentesére és felkarolására. Csodálatos isteni intezmény ez a kath. egyház! Mennyi erő és gyogyir rejlik az egyház bensejében az emberi gyengeségek, gyaróságok orvoslására. Ha az emberi társadalomban felmerültek valami bajok, az egyház mindig ott termett az ő gyogyiszerével. Itt birja alapját ama sok jöteknny egyesület és intezmény, melyek az egyház kebelében az emberi nyomor enyhítésére századok folytán keletkeztek.

s onnan nézi az ejjeli jövevények titkos munkáját. — Tompan zuhog a kapavágás' balomra gyúl a kiásvott föld, s mundegeyre melyeből lesz a kivagt gödör. „Eleg lesz Pista, tegyük bele,” s megfogják a hullat, beleteszik az ujon ásvott sírba.

Marci alig bírta, hogy végig nezze szótlanul e titokteljes munkát, csak midőn felémelték a megmerevedett hullat, látta, hogy az a meggyilkolt Rózsás titokzatos temetése. Amit sejtett, valonak bizonyult. Pista volt a gyilkos, es bűntudása Rózsás felesége Marci nem habozott tovább, markába szoritotta a kintent acél, s zihálva, vilámló szemekkel ott termett a hulla fölött. „Itt a gaz Marci,” kiáltott szenvedélyesen, „hogy megboszuljam magam rajtad, te nyomorult! Önnagadnak astad meg a sirt. Földönvalhatnálak, darabokra szelhetnélek, mint te becületemet, életemet, de nem teszem. Ezt a vasat dofom embertelen szívébe, s csak akkor nyugosom, ha lábaimmal taposhatom nyomorult veredet. Vadda tettel, zsványannak, gyilkosnak helyegzel, nesze, hogy az legyek!” Megforgatta kezében a villogó acél s a markolatig bele-dofte Pista szívébe. Egy sikoltás, egy hörgés, s elletlenül terült el a trissen hantolt gö-röngyön. Marci veres szemekkel nezte áldozatát, olajja beteljesedett, csak annyit mondhatott: „Hat ki a nagyobb gaz, en vagy te?”

Csend lett a tölgyesben, mintha mi sem történt volna. Pirkadni kezdett, szetoszlott a komor sorcsereg, a berek felett felbukott a nap verpiros korongja, s korán reggel beállt „gaz Marci” a birhoz, azzal a különös kereséssel: „Csukjanak el, megöltem a Pistát, ott van a tölgyesben, kerdezzek meg Rózsás özvegyet, ő megmondja hogy történt. Akaszszanak föl, hisz világeletemben csak gaz voltam!” Mióta kiűzték, először lépett a falu földjére, — mint gaz és Pistanak gyilkosa.

Mittuch József.

Mi célja azonban a kath. legényegyleteknek?

Céljuk: az iparos-ifjak vallás-erkölcsös képzése es szorosabb egyesítése, a veszélyes helyek- es mulatságoktól való visszatartása, peldaadás, epületes társalgás, nyilvános előadások, szakszerű tanítások által odahatni, hogy ifjainkból keresztény, vallását, hazáját és polgári kötelességet szerető mesteremberek valjanak.

A legényegyletek feladata: edes otthont nyújtani az iparos-ifjúnak, s pótolni a szülői hazát és az iskolát.

S a legényegyletek meg is felelték ezen magasztos céljuknak mindenkoron. Nemesak az iparnak, hanem a művészetnek és irodalomnak is több hírneves művelőjét nevelték fel már. Hányan a magyar intelligens osztályból nem tudják, nem is sejtik, hogy ha kath. legényegylet nem letezett volna, nem volna Csepregly Ferencünk, a híres népszínműró, aki mint asztaloslegény az esztergomi és a budapesti egyletekben nyerte a buzdító erőt és irányt szellemi kiképzésére és Szabóy utmutatása és buzdítása folytán a magyar népszínműirodalomnak hírneves munkása lett. A kath. legényegyletnek köszönik kiképzésüket Spanberger Alajos, előbb fésűlegény, s utóbb fővárosi igazgató-tanító, Székely (Schöck) fővárosi tanító, kit a becületes cipész-mestersegől a legényegylet szellemé buzdított a tanítói pályára. S hányan vannak meg, ugy az ipar, mint a tudomány és irodalom munkásai között, akik a legényegyletben vetettek meg műveltségük, tudásuk alapját.

Ily celből alakult városunkban is 1882.

május 14-én egy lelkes paptanár és több derek iparos buzgókodása folytán kath. legényegylet. Egyletünk, mely a legényegyletek celját e rövidke szavakban birja összefoglalva alapszabályaiban: „Keresztény kath. vallás és magyar, hazafias alapon életelés és tisztességes iparos-nemzedéket a hazának nevelés”, 10 even at tehetségeket kepest megfelelő iparkodott. Helyi viszonyaink, keresztény iparosaink szegényesége, a tagok folytonos költözkedése gátolag es benitolog hainak az egylet működésére. Azonban ki tagadhathat, hogy mióta Nyitrai kath. legényegylet letezik, nagyban művelődött es nemesedett az iparos-íjúság.

Egyletünk fenállását csakis jövevő kegyes pártfogásának köszönheti, mert a csekély tagdíjakból magát fenartani képtelen volna. El bennünk a remény, hogy egyletünkre a második decennium kezdetével egy jobb es boldogabb korszak fog virradni, mert az isteni gondviselés oly fópasztort adott nekünk, aki nemesak vednöke, de valóságos atya is leend a legényegyletnek. Ismeretesek előitűnk ama josagos atyai szívből fakadó szavai, melyeket a besztercebányai egyet tagjainhoz, a harmas szeretéről szólva, inteztet. Meg most is viszhangzanak kebleinkben ama aranyos szavak, melyeket hódoló tisztelgésünk alkalmával hozzánk inteztet. Ismerjük kegyes adományait, melyekben a besztercebányai es környéki tarsegyleteket reszesítette. Ily kegyes es gondos fópasztort mellé támasztott az imádandó isteni gondviselés egy oly Maecenas is, kinek bőkezűségéből egyletünk nemsokára saját hazában fogja az iparos-íjúság vallás-erkölcsös es magyar hazafias nevelés nagy es fontos munkáját vezetni, mert így megszabadulva a habzer terhetől, annál többet fordíthat a tanerők d'jazására.

Csak meg a helybeli iparos urakhoz van pár kerő szavam. T. uram! Ne idegenkedjen a kath. legényegylettől. Ismerik immár annak celját. Döjjenek az egyletbe, ismerkedjenek meg vele es be fogják látni, hogy milyen hasznos intezmény az főképp itt nálunk a felvideken, ahol még hazafias missiót is teljesít az egylet. Partolják azt tehetségükhöz kepest! hisz fiaikról, legényeikről van szó. S azzal azután a hazának is nagy szolgálatot tesznek, ha segítik iparos-íjúságunk magyar es vallásos szellemben való nevelését, amire főképp napjainkban nagy szüksége van szegény hazánkunk! Efvótusunk mondja: „A hazát szolgálni első kötelessége mindenkinék”, s Kőleszény: „Hass, alkoss, gyarapíts, s a haza fényre derül.”

Hevera János,
a kath. legényegylet elnöke.

Modern tengeri szörnyek.

Lassan megis csak belejöttünk a „kedves” uborkaszegény legközelebbi közepebe. Tessek elhinni, ez a legközelebbi évszaka az újságrónak. Oly hívogatóan intenek fele a régi ismerősök: nyaralás, uborka, fümei capák stb. Az embernek nehez a választás. Mily szép tarcákat lehetne ezek mundegeyeről írni. De hát minek írjon valaki most a nyaralásról, amikor, a szegény szerkesztők kivételével, mindenki, meg a cigány is nyaral. Uhorka, — mily szép dolog is az; de erről írni pláne veszedelmes, mert érzeny ember mindig találkozik, aki azt hiszi, hogy személyeskedni akarok. A capák is egészen tisztességes állatok volnának, de fümei kollégáik annyira diszkreditáltak már a valódiakat, hogy egy jó nevelésű ember már el sem hiszi, hogy leteznék. Pedig leteznek Fümeben. Ott gyártják a legújabb capákat acellemezből, s nevék torpédo.

Talán nem lesz érdektelen, ha ebben a puskaporszagú „békes” időben eme tengeri szörnyekről egyet-ást elmondok.

Torpédo néven újabban csak a támadó torpédotokat nevezük, s ezeket két csoportba oszthatjuk. Olyanokra, melyeket járnú segítségével kell az ellenséges hajó közvetlen

közébe hozni, s olyanokra, melyek önműködőleg haladnak a cél felé.

Az előbbiekhöz tartozik a spirál-torpedó, melynek használhatósága felett nagyon elterjedt a vélemények. Egy 10 egész 20 méter hosszú spirál-rugó végén robbantó-akna van elhelyezve, melyet csónak segítségével kell az ellenség hajója alá helyezni, s ott gyutaacsral, vagy villany-szikrálval meggyújtani. Nagyon természetes, hogy a tamadó jármű, mielőtt észreveszik, nem csak a tengeri tüzérség tüzelesének, hanem az ellenséges kemesolnokokkal való összehúzózásnak is ki van téve.

Nyilvánvaló tehát, hogy az ilyen támadásnak csak akkor lehet sikere, ha a missió sejtő ellenség orozva támadtatik meg s ezenfelül a tamadót sötétség, köd vagy lóporfüst segíti.

Az amerikai polgárháború tapasztalatai s az orosz torpedó-hajók támadásai a törökök ellen azt mutatták, hogy a tamadó jármű rendszeren sertesetlen marad, azonban a fölrobbantott víztömeg annyira előnti, hogy az elmerülés gyakran kikerülhetetlen. Ily körülmények között szükségesnek látszott egy oly torpedót feltalálni, mely nagyobb távolságból irányítva önműködőleg érje el az ellenséges hajót. Ericson, Lay, Smith és Howell kísérletei után Whiteheadnak sikerült is egy ily torpedót készíteni. Az általa konstruált torpedó általában el van fogadva, rendszeren hal-torpedónak nevezik s az első 1867-ben Finnben készítették, de azóta többször s lenyegesen javításon ment át. Különleg delinhez hasonlít, hossza 4 egész 9 méter, átmérője 30—50 centiméter. Súlyát töltött állapotban 2—4 metermazsa. A hal belseje nagy főreszből áll. Elül a fejben van a gyutaacs és a töltény, mely 15—35 kilogramm nedves lógyapotból áll.

A gyutaacs akkor működik, ha a hajó fenekéhez utódik; de szükséges, hogy a csavar egynehányzor forduljon, vagyis hogy a torpedó már bizonyos utat tegyen, hogy gyutaacs elcsúszjon, ami által lehetetlenne van tevé, hogy a saját hajóját baj érje. A második részben van a vízszintes-kormány-készülék, melynek szerkezetét Whitehead mindegyik titokban tartja. A harmadik rész erős acellemezből készült rezervoár, melyben 60—70 atmoszféri sűrített levegő van. A negyedik részben van a motor, melybe a levegő egy rendkívül szellemesen készített legosztó-készüleken átjut. A hal-torpedó 160 méter távolságban 12 metert tesz másodpercenként, 900 méter távolságban 8 $\frac{1}{2}$ -et, 2 kilométerrel már csak 4 méternyi gyorsasággal halad, ami nagyon kevés, ha tekintetbe vesszük, hogy az ágyugolyó 500 metert fut be másodpercenként a levegőben. A fark végén van egy propelleresavár és egy közönséges függőleges kormánylapát. Ez a kormánylapát arra való, hogy az egyes torpedó-individuumok oldalhajlásait, melyeket próbakkal ismernek meg, ellensúlyozzák.

A próbakkal eszelt különös tulajdonságokat könyvbe írják, hogy az egyes halak különböző szezelyeit ismerjék. A vízszintes kormány-készülék a legzsensialisabb része az egész torpedónak. Sejtük ugyan, mielőtt áll, de megdöntött eddig nem sikerült. Whitehead titkát 200 ezer forintot tartja. Ezen készülből teszi lehetővé, hogy a torpedó oly helységben foglal helyet, amilyenre igazítjuk. Ezenfelül háború esetén úgy igazítható, hogy mielőtt eljut teveszti, azonnal elsüllyedjen, nehogy a felszínen úszva, saját hajóira valjek veszélyes.

A torpedókat eleinte víz alatt lötték ki; de mivel ez igen alkalmatlan volt, az angolok torpedó-ágyukat találtak fel, melyekből lóporral vagy sűrített leggel lötték ki azokat.

A torpedók ellen nem régen oly hangokat hallottunk, melyek a torpedó használatát lovagiatlannak, barbárnak mondták. Ezen állítás azonnal megdől, ha tekintetbe vesszük, hogy a szárazföldi háborúkban már évszázadok óta használják aknákat, anélkül, hogy valakinek észbe jutott volna ez ellen tiltakozni. Tengeri útközben csak a tökéletes megsemmisítés képez sikert; az ellenség visszaharadása csak alárendelt jelentőségű eredmény. Amint is a tengeri útközben a holt anyag (hajó) tökéletes megsemmisítése volt mindig a fő cél. Mivel pedig a mai páncélos hajókkal szemben a tüzérség mindinkább tehetetlenne válik, a torpedók használata elkerülhetetlenne lett.

Igaz ugyan, hogy a roppant sebességi különbözet miatt, mely a hajó és torpedó sebessége között van, csak mintegy minden 10 torpedó közül egy talál, de ez tökéletesen elegendő. Mert az a rombolás és pusztítás, amit egy elsült torpedó véghezvisz, minden képezetet fölülhálad.

Hogy végül a torpedók ellen való védekezésről is szóljunk, megemlítenk, hogy eleinte oly erős hajójakat igyekeztek készíteni, melyek kevesek lennének a torpedóknak ellentáráni. De ez rendkívül nagyarányú jármű a hajók mozgékonyaságára; s így a mai álláspont az, hogy a torpedó ellen legjobb szer a — taktika. Hiszen mind a ket fel használt torpedókat, s így mindket fel chance-ai egyenlők.

Egy tengeri útközben eredménye ma sem lesz más, mint századok előtt volt: a végén vagy az egyik vagy a másik fel semmisül meg, amit már a csata kezdete előtt is tudtak. A küzdelem csak az lesz, hogy a döntes sokkal gyorsabban fog megtörténni, ami minden tekintetben csak előnyös lehet. Külömben is a hadi technika előhalá-

dása soha sem fogja a háború lényegét megváltoztatni, hanem csak a technikai — s ezek által a taktikai — eszközöket. Ma ép oly kevésse lehet háborúskodni vezetések nélkül, mint valaha. Mert, ha igaz is, hogy a technika szerepe mindig nagyobb és nagyobb lesz a háborúban, — küzdelem mindig csak az ember fog. És minél különbözőbb, minél felelmetesebb fegyvert fog kezébe a technika, annál több alkalma lesz neki ügyességgel, leleljenléttel, személyes bátorsággal és rettenthetetlen szívvel a győzelmet maga számára biztosítani. M. R.

Helyi hírek.

Bende Imre püspök ur ó mlga, mint értesülünk, folyó hó 18-án mint ő felségének születése napján és augusztus hó 20-án szt. István nemzeti ünnepén fényes segédlettel isteni tiszteletet fog tartani. Ez utóbbi napon, mint halljuk, szent beszédet is fog mondani.

Dr. Ottava Ignác fővárosi ismert szemorvos és hó 13-án érkezik Nyitrára.

Dr. Pivinger Emil városunk szülöttje, ki a hírneves Schrotter bécsi tanár belgyógyászati s gyógyszerészeti klinikáján mint orvos másfél éven át működött, városunkban letelepedett. A szerény és meggyőző modoru fiatal orvost olvasó közönségünk meleg figyelmébe ajánljuk.

Gyászhir. Aranyossy Géza, a helybeli jómódú Aranyossy-család tagja folyó hó 4-én életének 33. évében elhunyt. A boldogult néhány év előtt vgyeskereskedést nyitott Urmenyben, de bekövetkezett súlyos betegeskedése miatt az üzletet be kellett szüntetnie, s néhány héttel ezelőtt visszaköltözött szülővárosába — meghalni. A közkedveltségnek örvendő fiatal ember halála általános részvétet keltett. Az elhunyt özvegye és egy kis gyermeket hagyott maga után. — Fogadják mindnyájan ösztinte mely részvétünket.

Halálozás. Veszely Ferenc helybeli ácsmester neje folyó hó 4-én elhunyt. Temetése tegnap szombaton ment vegbe. — Nyugodjék bekeben!

Dispozíció. A nyitrai egyházmegye rendelkezésére jelenleg három hely van üresedésben a budapesti központi papeveldeben. Ezen helyekre ó mlga a nyitrai püspök és het folyamán, Kaszala János vezéttel 1. éves hittanhalgatót pro repetendó, továbbá Schuchter László és Ragan Bela erettségit tett növendékeket helyezte at.

Uj palota. A keskenyvágyu vasút igazgatósági epeület, ha a vállalat letesül, mint halljuk a színházterem akarák felállítani, és pedig a postaépület és a színház között. Az igazgatósági epeület oly nagymérvű lenne, hogy nemcsak az ottani hazák telket, hanem a színházter nagy részét is felemesztené.

Nyitraváros s a keskenyvágyu. A vasutervezők é heten nyújtottak be kervenyleti Nyitraváros tanácsához, melyben a várost kerik, hogy 200,000 frtg aljlon be a részvényesek közé. Ezen kervenyleből kiemeljük a következőket:

1. Megvásárlhatlan szándékunk a vállalat székhelyét ide helyezni.
2. 370 kilométernyi vasuti hálózatunk üzletvezetősége itt lesz.
3. A központi foállomás itt épül.
4. A vonatszoigalat feltétele itt lesz, ami a fókuszitelpnek itteni elhelyezését magában foglalja.
5. Itt épülnek a főmunkhelyek és a gépgyár.
6. Körülbelül másfél-száz ezer forintnyi elemi szer és egyéb fogyaslatson és körülbelül 500 szobának berbe vételén felül a vasut ellátására s fenntartására szükséges anyagok a helybeli termelők, kereskedők és iparosok útján fogják beszerezetni.
7. Nyitra város régi, hosszú századokon fejlődött szellemi és anyagi súlya, kereskedelmi értelmisége eddigi fejletlen és meg nem felelo forgalmi viszonyainál fogva megköve, pang és a határozott anyagi és szellemi visszaesésnek van kitéve; holott a biztos fejlődés első fokozatára oly vasut, mely ezen felvidéki metropolisára és fokereskedelmi emporiumára hivatott várost a világ minden tája felé helyes összeköttetésbe hozza.

Ezen forgalmi összeköttetést, és pedig tekintettel a vasut saját üzlemben tartását, az a lehető független irányban és a vállalat helyesen felfogott érdekében Nyitra város emelkedésére maga a vállalat fogván felhasználni, tervezetünket mindenképen megvalósítandja.

8. Amit Magyarországnak Nyitránál fejlettebb városai, mint Kassa, Debrecen, Nagyvárad stb. nagyobb, különös előzokotáran tudnak csak megvalósítani, azt Nyitra város a ket vasut egymáshoz szerencses felvételre folytat tervezetünkkel egyszerre színtlen megvalósítva fogja bírni; értjük a füstelen gépekkel és zaj nélkül közlekedo városi vasuti összeköttetést.

9. Alárendelt értékeknek fog bekövetkezni a föld és házerőkeben, a vidékről novatob lakos fog ide bevonnani, általános építkezési kedv fel fogja frissíteni a pangó kéznél és egyéb iparokat és a kereskedelmet.

10. Összes közgazgatási, kereskedelmi, bírósági stb. forgalmi napra emelkedni fog s ha nagyobb területekre szoló állami intézmények szervezésének, Nyitra csak ily mindentelje helyes összeköttetést teremtó vasuti központján követelhetend mint jogosult igénylo, hogy azon intézmény ide helyeztessék stb.

11. De már az építkezés alatt, hol az építkezés vezetőségnek központja máshol nem is lehet, mint itt, s hol 14 millió forint befektetésrel van szó, oly leülelt kinakozik e helyen, mely magában elég lenne, hogy a Nyitravárostól kért összeg teljes elneverteketek vettessék.

Tanc-oktatás. Thurzó Gerő tánc-tanító és hó 6-án kezdi meg tanfolyamát a Hungaria-szálló helyiségeben. Beiratkozni ugyanott lehet.

Pótsorozás. Ma azaz folyó hó 5-én tartatott meg az újoncosáknál visszavett s reintvizsgálatra rendelt újoncok sorozása. Eredménye: 30 közül 5 vált be.

Hihetetlen gyorsaság. Ha vasárnap este felülünk Beesen a futarvonatra kedden reggel Londonban vagyunk, holott az ut több mint ezer kilométer. Ezt a sebességet most felülmulja a magyar királyi posta, mely lapunkat vasárnap reggeli nyole óratól hetió esti 5 óráig — Sziaakuszra röpti, pedig e távolság légvonalban csaknem 7000 méter. — Sőt mi több, a vasárnap délután Nyitrán Elefántra feladott levelek már kedden este érkeznek rendeltetésök helyére, pedig a két hely közötti mérhetetlen távolság nem kevesebb mint 16,000,000 millimétert tesz ki. — És pedig ezt a bravurt nemcsak néha, hanem mindenkor eszközli egy vidéki posta. Aki nem hiszi, tessék megpróbálni. — Már sokat törték a fejüket különböző tudósok ezen közlekedési csoda megfetésén, de mint bennünket értesítenek, eddig mindhiába, mert a titkot a szomorjalei postamester híven őrzi. Kívánatos volna, ha az állam tőle megvásárolná.

Vasuti mizériák. Már régebben szövé tettük azon botrányos intézkedést a vasuti forgalmi felügyelőnek, hogy a reggeli vonat, mely Tótmegeyernek indul, sem a bécsi sem pedig a vágvölgyi gyorsvonatot el nem éri. Nyitra város és Nyitramegye közönsége Latkóczy Imre képviselő útján egy kervenylet is adott be a kereskedelmi miniszternek ezen sajnálatos incidens felolnti miniszternek, s ott arról értesült, hogy a menetrend-változásról sem a miniszter, sem az igazgatóság nem tudott semmit. A kervenylet meg július hó első felében adatott be. Augusztus 1-ere vártuk, hogy változik a menetrend, vagy a közönség mozogni fog, de nem, megyugszik, mint a tot, mikor lecsik a faról. — Ezen vasuti intézkedés úgy látszik csak arra irányul, hogy minél több hasznót nyújtson Uhrinyi János, fiakkeros polgártársunknak, mert a Vágvölgyebe utazo közönségnek mind Gálgócra kell mennie, ha reggeltől kezdve meg aznap akar érkezni akár Póstyeben, akár Trencsen-Teplicbe. Hogy mennyit veszít ezáltal e ket fűrdő, azt felesleges bővebben indokolnunk. Az átmenő és csak futólag látogató fűrdővendég teljesen elmarad, mert semmi kedve sincsen, hogy Galánthan netto hat óráig várjon a legközelebbi vonatra. A magyar államvasut ceiszertülden intézkedése folytán a jövődelem, melyet különben az szedelt volna be, berkocsi-tulajdonosok zsebebe gyűl össze, s a közönség magas áron es kenyelmetlenül utazik. Hiszen csak szabad hinnünk, hogy a nyitravölgyi vasut azért készült el, hogy a fővonalal az összeköttetést minden irányban fenntartsa? Reméjük, hogy ismetelt és minden oldalról helyeselt felszólalása a közönségnek meg október 1-je előtt, mikor a teli aom menetrendet alapítják meg, megtermi gymölcsöt s a lakosok boszantasára eletbe lepettetet menetrendet megváltoztatják.

Idyll. Az egyik *Kompan Jánosnak* hívták. Ismert alak, az elősebb emlékező tehetséges olvasó tudja, hogy mar volt hozzá szerencsére lapunk hírvonatából. Regi dolog, hogy nem jo az embernek egyedül lennie, mi csodalm van rajta, ha Kompan is kompanist keresett *Gábris*, a kokenyszemű Gábris szemelyében. Hogy Gábris hol született, mi volt hazája, azt hírvonat gyujtónk nem tudta beszerezni, s nem is csoda ebben a kanikularis időben. A városi rendőrség Kompan és Gábrisról annyit jegyzett fel a hazai törtelenem számára, hogy Kompan az után úgy elverte Gábrist, mint a kettenkü dobót. Maganygyeiket, mint akiknek semmi titkolni valójuk sincsen, nagy nező közönség jelenlemben intéztek el, mígsem a rendőrség korbájepeit és a városbírák egy szűk celahá zarta el őket, szem előtt tartva a német költő mondatát: „Itam ist in der kleinsten Hütte fur ein glücklicher liebend Paar.“

Tűz. Brecka János komlovógyi hajleka ma szombaton délután elegett. Valószínűleg buszobul valaki felgyujtotta.

A városi vagóhidon levágott marhák száma július havában: 08 bika, 21 tehen, 11 uszó, 133 borjú, 194 juh, sertes.

Piaci gabonaárak augusztus hó 4-én tartott vasarkor: buza 6:50—7:50 frt, rozs 6—6:50 frt, arpa 6—7:10 frt, krumpli 1:80—2 frt.

Vegyes hírek.

Kinevezés. Nyitra vmegyei főispán ömltsága *Uzocher József* usurányi magán s t. megy. állatorvost 200 frt fizetés és 200 utatitanynyal javadalmazott ersekujvari jár. állatorvossá nevezte ki, aki a hivatalos esküt jul. 30-án az euvarjai jár. tszolgabírói hivatalnál letette.

Figyelmeztetés! A vallás és közokt. miniszter felhívta a katolikus iskolák tanítóit, hogy nyugdíjok rendezése végett írják össze jövedelmöket, hogy ehez képest megállapíthassa mindegyik nyugdíjösszeget. — Megtörtent, hogy a kantortanítók, hogy minél magasabb nyugdíjra igényt tartsanak, bevallották *kántori* jövedelmöket is a tanítói közé. — Figyelmeztetjük a lelkesz urakat, hogy az ilyen jövedelmi bevallást ne írják alá, mert a nepoktatás államosításánál, ami előbb-utóbb be fog következni, a tanítói jövedelemmel, mely el fog vétetni, a kántori jövedelem is elvész, ami aztan nem lesz megvédhető, mert hiszen maguk a lelkeszék írják alá, s így megtörténhetik, hogy a lelkeszék kántor nélkül, illetőleg annak jöve-

delme nélkül maradhatnak, ami egy kicsit mégis sok volna azon jóindulatért, melyet most tanítóik iránt mutatni akarnak.

Galgóc község előljárósága, mint onnan jelentik, elen *Ollé János* bíráló és *Szaboda Károly* jegyzővel, szép tanulelet adta a tanügy iránti érdeklődésének. Az ő fáradságuknak köszönhető, hogy a róm. kath. népiskola tantermei tavaly kibővitve lettek. Egyszersmind azon vannak, hogy minden évben egy-két osztály a modern paedagogia követelményeinek teljesen megfelelő új padokkal látassék el. Tavaly egy ez idén két osztály számára csináltattak ilyen padokat 200 frt erejéig.

A. F. M. K. E. f. évi szeptember 12-én tartja rendes közgyűlést Turóc-Szt.-Mártonban. A meghívókat legközelebb szétküldik.

Trencsenben, mint onnan lapunknak írják, f. hó 1-én d. u. 5 órakor kísérték örök nyugalma helyére *Zsigmond József* kegyesrendi tanárnak porhüvelyét. A boldogult, mint a házónöki jelentés is kiemeli, „lelke egész hevevel iparkodott a reá ruházott nemes hivatásnak megfelelni és e tekintetben sem időt, sem fáradságot nem kímélt. Tanítványai tisztelték benne a kötelességű tanárt és szerettek az irántuk mindig atyai gyengédséggel viseltető férfit, ki szűk anyagi körülményi dacára nem egy tanuló segített meleg ruhával, iskolakönyvekkel és más szükséges dolgokkal... Ezen jó tulajdonságai miatt rend-és tanártársai is szerettek...“ A baj, mely őt korai sirba vitte, már évek előtt mutatkozott nála, kötelességet mindamelllett híven végezte, s csakis az utolsó két évben volt kénytelen evközben 5—6 ízben néhány napra az ágyat őrizni. Most egy esztendeje a lucsvnai fűrdőben iparkodott enyhülest keresni, mi némikepen sikerült is. A hidegvíz-gyógyimódot otthon is folytatta, de tartós javulást ez mégsem idézett elő. A most mult tanév végén az erettségű meg kifogástalanul működött a boldogult. Utolsó ízben július 13-án setált ki. Meg 30-án eszméletlenül volt, de a hozzá intézett kérdésekre már képtelen volt felelni. Az agonia u. a. nap este 1/2 9-ig tartott, amidőn visszaadta lelkét teremőjének, korának 41-ik, szerzetesi életének 20-ik és tanárkodásának 18-ik évében. Az egyházi beszentelést a helybeli apát-plebánus távollétében Gily Ede segédlelkész végezte, fenyos papi segédlettel. A firdalegylet szinten közreműködött. Temetése ritka részvet mellett ment vegbe. R. i. p.

Baross Antal illavai kir. járásbíró, a feledhetlen vasminiszter apja, é hó 1-től nyugdíjaztatott evenként 1800 frttal, és pedig nyugdíjkepen kapott 1400 frtot és 400-at kegydíjúl. Kívánjuk a munkás életű, puritan jellemű és a megtestesült becsületűdó őrít urnak, hogy e valóban megerdemelt nyugdíjat sokáig élvezhesse.

Visszhang. T. szerkesztő úrnak van szerencsem a mult becses lapjában közölt *„Herrn Levelező-Lap“*-nak rekontrat adni a következő kezemhez jutott *„Mentesítő igazolmány“*-al, mely egy magy. kir. főtisztól származik az igazolvány szoról-szóra így hangzik: „Bajzik János az alvetagok elgőrbülése és nyomorodottság miatt Illavkán született, 1871. évben. Illavkára illetékes a népelkeléshez főteltelén s mindenkorra alkalmatlannak osztályoztatván, a népfelkélési szolgálat alól véglegesen fölmentetik.“ Ily sorok olvasására az ember önkényűleg fel-sóhaj. O magyar kir. stílus, jöjjon a te jobb országod. *Faluégi.*

Eltördeles. Tördelesnek nevezük azon eljárást a nyomdában, mikor a hosszú hasabokra összeállított szedést a lap hasábjaihoz merten beosztják, illetőleg a „hajónak“ nevezett rakdeszkáról a „tükör“ szerint tördelik. — Erre kiváló ügyelem és ügyesség kívantatik. Egy kis szorakozottság a metrompas részéről s megvan a baj. Mint megtörténhetik, hogy valaki erősen udvarol asztali szomszédjának s a mártást nem a tányerra, hanem szepen melleje az asztalterítőre rakja, úgy megesik a tördelőn is, hogy neha elenk diskuralás közben az egyik „hajó“ helyett tördeles közben a másikhoz nyúl s a kész szedést sajátságos gallimatiszba állítja össze, mely, ha a korrektor észre nem vesz, vezetes lehet. Nem mindig esik meg ez, de ha megesik, annál mulatságosabb a felcsereles. Így történt ez leg-utóbb egy felsőolászországi lappal, mely az olasz miniszterelnök megerkezését következőleg jelezte:

Giolitti megérkezte. Tegnap érkezett meg városunkba a miniszterelnök. A pályaudvaron a prefekt, a polgármester és számtalan barátja és tisztelője üdvözle.

Alighogy meglátta őt a rendőrfőnökünk rögtön galleron ragadta s minden ellenkezési e kalfalózása dacára a becsületes polgárok nagy megelegedésére börtönbe cipele.

Ugyanazon lap második oldalán ezt olvashatjuk:

Egy szédelőg letartóztatása: Végre tegnap sikerült a közbatalomnak Giacomino, az ismert szédelőgöt és pénzhamisítót elfognia. A polgármester, a prefekt és a többi meghívott siettek, hogy üdvözölhessék őt. A zenekar a királyindulót játsza a tömeg lelkesült tetszése mellett. Holnap nagy diszebed lesz e kiváló férfiú tiszteletere.

Kacsapecsenyére fajt a foga Schuh József koloni lakosnak, de a hírlapi kacs,

bármennyi tenyészik is ez uborka-szezonban, mégis krudelis sovány étel a koloni gyomornak. E végből parutára ment, s ott Quitt boltosnak két hizlalt és valóságos kacsáját magával vitte. Eszrevették és el is csípték s a rendőrség előtt azt vallotta, hogy *tréfából* tette. De a rendőrség sehogysem akarja eríteni a tréfát, és a kedélyeskedő tolvajt a járásbíróhoz kísérte.

Művészi honorárium. Szathmáry Pál háromszögelesi mernök folyó hó 1-en Altmann kávéházában mulatott; midőn a záróra eljött, muzsikálni akart magának, s miután a cigány húzni nem akart, őt párszor arcul csapta. Nagy vita után a dolog simára fordult.

A F. M. K. E. javára július hó 30-ig a következő tagdíjak szállítottak be: 1890/93. évre 8 frtot Reif Ignác Handlova; 1891/93. évre egyenkint 6 frttal: Adamik József, Kiss Jenő, Freiberg József, Heymann József, Weisz Armin és Schwarz Ede, valamennyien Privigyéről; Kozderka Floris Bajmóc, B. Apáthi, Nécspál, Koczur, Dubnica, Nedozer, Brezán, Lazán, Poruba, Kis-Prona, Kanyanka és Pollusz községek; 1892/93. évre egyenkint 4 frttal: dr. Klein Adolf Rudnó, dr. Kácsér Henrik, Schüttanez József, Filó János (1891/92.), Filó György, valamennyien Privigyéről; 1893. évre egyenkint 2 frttal: Rosenthal Zsiga, Hájek Pál, Lutonszky Mór, dr. Csvikota János, Weisz Sándor, Ertl István, Fried Miksa, Quiquerez Miklós, Nemethy Gyula, Martincsek Károly, Ujsághy Imre, Filberger Gyula, Csernay János, Rohács Ferenc, Hojts Mihály, id. Enderla István, Enderla Ferenc, Rosenthal Izidor, Bienenstock Matild és Lipót, Lutonszky Geza, Brestyenszky Kálmán, Dósti János, Szolnoky Odón, Gyurcsó Imre, Kohut György, Hager József és Gyurjak Sándor, valamennyien Privigyéről; Zatkovics Károly Dviek, Schurmann Gyula Handlova, Sooky Geza és Lövenstein Antal V.-Beláról, Rohács János Nemet-Prona, Neubauer Lajos, Pillárik István, Si-

mony Leontin és Lax Samu, valamennyien Bajmócra; Chobudinszky János Nedozer, Alsó-Sutóc községe, Weil Miksa és Eckstein Róza Privigyéről egyenkint 50 kr; Gyurcsányi Mihály, Abelesz Lipót és Rosenthal Lipót Privigyéről egyenkint 1 frt; továbbá a 281. számú gyűjtőpersely 2 frt 28 kr, valamint a 286. számú gyűjtőpersely 5 frt 6 kr. Összesen 231 frt 34 kr. *Sinnacinszky György*, a F. M. K. E. v. számvevője.

Birtokváltás. Ságbon az Appellele 180,000 fortra becsült birtok megvetele ügyében alkudozások folynak gróf Erdődy J. galgóczi nagybirtokossal.

Közgazdaság.

Uj tagok. Foglar Lajos Kis-Malatról, dr. Steiner Simon Bajnáról és Veress Gyula Nagy-Maláról a nyitramegyei gazdasági egyesület rendes tagjai sorába léptek.

Földmíves-iskolánk. A Nyitra vármegyében felállítandó földmíves-iskola javára *bárá Stummer Sándor, gróf Pálffy József és gróf Hungady Imre* 1—1 évenként fizetendő 150 frtos alapítványt tettek. *Uzovics Pál* is tudakozott az alapítvány természetéről s így valószínű, hogy ő is fog ilyet létesíteni. Nagybirtokosaink bizonyára követni fogják e négy nagylelkű fő példáját, s egytől-egyik anyagilag is hozzá fognak járulni a földmíves-iskola létesítésének munkájához.

Lóverseny és ügetőverseny. A bejelentési határidő, a folyó évi október hó 1-en Nyitrai megtartandó lóverseny és ügetőversenyhez, augusztus hó 1-vel nyílt meg. Jelentkezni lehet a nyitramegyei gazdasági egyesület titkáranál Nyitrai. Tet minden ló után 5 frt augusztus hó 31-ig. Azontul kettős tet. Díjak: értékes sporttárgyak és 1400 korona.

Csikólegelő. A nyitramegyei gazdasági egyesületnek a jövő évtől kezdve csikó-

kegelője lesz, mely mintegy 2—300 csikónak fog 4¹/₂—5 hónapra táplálékot szolgáltatni. A csikók állandóan egy vagy két csikós felügyelete alatt lesznek s azoktól egy állandó állatorvosra lesz a telepnek. A legelőre első sorban azon tenyésztők csikói fognak jutányos díjért felvevni, kik a f. évben már tagjai az egyesületnek.

Gyümölcseladás. Akinek eladó gyümölcse van, jelentkezzen a nyitramegyei gazdasági egyesület titkáranál Nyitrai. Az egyesület a budapesti gyümölcs-vásáron fogja az eladásra bejelentett gyümölcsöt a fogyasztókkal és vevőkkel megismertetni.

Tenyészállat-beszerzés. A nyitramegyei gazdasági egyesület azon terve, hogy Svajcnak és Tirolnak takarmány-szükségben levő vidékeiről tenyészállatokat vásároljon gazdaközönségünk, köztetszessel találkozott s már eddig is többen tudakozódtak a vásárlás részletei felől. A gazdasági egyesület küldöttjei valószínűleg október hónapban fognak a fent említett államok azon vidékeire utazni, hol a piros-tarka szarvasmarha tisztavérben tenyészetik. Tisztavérű simmenthali, berni és pingvini szarvasmarhát jutányosan vásárolni akarok jelentsek be szaksegletüket mielőbb a nyitramegyei gazdasági egyesület titkáranál Nyitrai.

A buza fakó színe. Számos megfigyelés folytán azon eredményre jutottak, hogy a buza, ha a nap hevenek és melegnek van kiteve a levágás után közvetlen, színt veszti és fakóvá válik. Ebből következik, hogy markokban és kévekben nem szabad a levágott gabonát sokáig a nap hevenek kiteve hagyni, hanem rövid idő alatt keresztetbe kell rakni. A nap fényének színbontó hatását tekintve, veszélyeztetjük a buza szép piros színt akkor is, ha a keresztet nem horjuk asztagra, hanem közvetlenül a cseplőgepre. A cseplés tovább tart, mint az asztagra hordás, a buza, ha még oly jól álló keresztetben is van, sokat veszít szép színeiből.

Szőlőbetegség. Galgóc lakosai kétségbe vannak esve jövőjük fölött. Két évi igen silány termés után ez idén jó közepetemesre volt kilátásuk. A szőlő vig szürettel kectegtetett egész mult vasárnapig. Azóta azonban naponta lehet találkozni férfakkal, asszonyokkal, akik szomorú arccal mutogatnak meszelyszámra magukkal hozott megfeketedett, fürttől elvált szőlőszemeket. E betegség már három éve pusztít szőlőinkben, s tönkremenéssel fenyegeti bortermésünket. A permetezéssel való védekezés nem segít, mert a megpermetezett szőlők is meg vannak támadva, igaz, hogy enyhében. Sok termelő készül szőlőjét kivágnatni és szántóföldde alakítani.

Mezőgazdasági gépverseny. A nyitramegyei gazdasági egyesület a folyó hó 30-án dezseri Rudnyánszky György gazdaságában Felső-Aitronon *előgép, műtrágyaszórógép és talajporhanyító gépeket* (borona, henger, eke) rendez. Ezen érdekes versenyre már most figyelmzetteti és meghívja az egyesület a vármegye gazdaközönséget. Rudnyánszky Györgynek mintaszerűen berendezett gazdasága magában véve is érdemes arra, hogy megtekintessék.

Felelős szerkesztő: dr. Toth János.

Kiadó és laptulajdonos: Huszár István.

Egy középkorú özvegy nő

ki a háztartás minden ágában teljes jártassággal bír,

állást keres.

Ajánlatok kéretnek a kiadóhivatalba.

A 22.000,000 k.
biztosítéki tőkével rendelkező

FONCIÈRE

PESTI BIZTOSÍTÓ INTÉZET

(Alapított 1864-ben.)

alulírott főügynöksége által tiszteletteljesen ajánljuk:

épületeknek, takarmány és gabona-készletek és egyéb ingóságoknak

tűzkár

elleni, továbbá **szállítmány-károk és baleset** elleni, valamint az

életbiztosítás

valamennyi médezoataira vonatkozó biztosításoknak **legjutányosabb díjtételek** mellett eszközölésre.

Kiváló tisztelettel 60. 4—4.

Deák János, a „Fonciere pesti biztosító intézet” főügynöke
Nyitra, hosszú-utca 10. sz.

Baltacimet, biborherét, őszi borsót,
téli bükkönyt, fehér mustárt legmagasabb
áron vásárol

Mauthner Ödön magkereskedése **Budapest,**
Andrássy-ut 23. sz.

61. 4. 6.

Nyitrai Iparbank mint részvénytársaság.

Mérleg-számla 1893. június 30-án. **Veszt-nyer számla 1893. június 30-n.**

Vagyon.		Tartozik.	
Pénztár	8917 33	Visszleszámitolási kamatok	6009 91
Váltak	697172 08	Betétkamatok	10801 56
Jelzálogos kötvények	105472 75	Költségek: fizetések, házbér, jelenléti	
Értékpapírok	16638 17	bárak stb.	3381 06
Zálogok: arany és ezüst tárgyak	12738 —	Adók és illetékek	1283 47
Értékpapírok és pénznemek	11076 86	Bélyegilleték zalogok utána	37 96
Adósság I. számlában:		Kamatadó	1080 15
átmenők	54894 72	Nyeremény-egyenleg	9674 18
tedezet mellett	38889 28		32268 29
Sorsjegytársaság	9748 09		
Bátor és felszerelés	950 —		
	956497 28		
Teher.		Követel.	
Részvénytőke	80000 —	Kamatok	29199 24
Tartaléktőke gyarapítási alap	3000 —	Illetékek és jutalékok	959 17
Tartaléktőke	17000 —	Nyeresség: értékpapírok és pénznemekenél	330 36
Nyugdíjalap	600 —	Értékpapírkamat	302 96
Takarékbetétek	553544 68	Részvényátírás	22 —
Visszleszámitolás	232493 45	Nyeremény-áthozat 1892-ről	1454 56
Hitelezők folyó számlában	56475 62		32268 29
Fel nem vett osztalékok	110 50		
Hitelezők folyó számlában	32 68		
Zálogeladási teleség	2486 02		
Átmeneti kamatok	1080 15		
Kamatadó hátralék	9674 18		
Nyeremény-egyenleg	956497 28		

A pénztár részéről: **Wutzay Miklós,** pénztáros.

Az igazgatóság részéről: **Dr. Weisz Jakab,** ig. helyettes.

A könyvelőség részéről: **Stern Mór,** főkönyvelő.

Jelen mérleg, veszt- és nyer-számlák a fő- és mellékkönyvekkel egybeazonosítva, teljesen megegyezőnek találtattak.

Kutvaszer István, f. b. tag. **Pasziczky József,** f. b. elnök. **Huszár István,** f. b. tag.

A magas kormány kezdeményezése folytán 3,000,000 frt alaptőkével alapított

Hungária műtrágya-, kénsv- és vegyi ipar részvény-társaság

ajánlja saját gyártmányu, tiszta kénssavval feltárt, elismert kitünő minőségű műtrágyáit: **csontliszt-, spodium-, ammoniak és ásványi superphosphatokat, párolt csontlisztet,**

THOMAS-SALAKOT,

chilisalétromot, kénssavas kálit és ammoniakot; különlegességeket, mint: szőlő-, répa-, rét-, kender- stb. trágyát és mindennemű egyéb műtrágyát. — Talaj-elemzések díjmentesen eszközöltenek. — Felvilágosítással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: VI., Váci-körút 21. sz. (Iparudvar), hová a levelek és megrendelések intézendők. —

Telefon-szám 882.

5. 33—52.

Mindennemű műtrágya. **Thomas-salak.**